

ALKOHOLIS - MASINIO NAIKINIMO GINKLAS

Ar ne per stipriai pasakyta? Tas "ginklas" gaminamas ir legaliai, ir nelegaliai, vartojamas - tik legaliai, kartais net labai iškilmingai. Tas ginklas, kaip ir visi masinio naikinimo ginklai, labai brangus. Jo gamintojams mokame pasakiškus pinigus, jo gamintojai - pasakiškai turtingi. Jie "stato" mokyklas, ligonines, jie negaili milijonų futbolininkams ir krepšininkams. Jie pretenduoja į ambasadorius, prezidentus, jie remia partijas...

Masinio naikinimo ginklas - savo tautos, savo visuomenės naikinimui?

Labai klastingas ginklas. Naikina tik žmones, kurie ne iškart supranta, kad tapo jo aukomis. Kurį laiką jiems gera, linksma. Kai kuriems, patekusiems į alkoholio veikimo lauką, pavyksta iš jo ištrūkti, o tu, kuriems nepavyksta, gyvenimas baigiasi, švelniai tariant, labai liūdnei.

Prof. V.P.Krivosnogovo straipsnyje "Sobriologijos dėsniai", kurį čia pristatau, kalbama apie alkoholį kaip genocido įrankį alkoholio mafijos rankose. Jame pateikiama šiurpių faktų ir apibendrinimų iš SSRS, Rusijos gyvenimo. Beveik visi jie kaip du vandens lašai tinka ir Lietuvai, juk neseniai dar "į sveikatą" gėrėme drauge, piktinomės, kad rusai mus išmokė degtinę maukti stiklinėmis arba tiesiog iš butelio. Ko gero, pralenkėme savo mokytojus. Dabar mokomės iš Vakarų Europos. Dabar geriame ir stiklinėmis, ir "kultūringai", "saikingai".

Remdamasis sobriologijos dėsniais, prof. V.P.Krivosnogovas demaskuoja klastingą, negailestingą alkoholio gamybos ir prekybos mafiją, atskleidžia kai kurių alkoholio vartojimo, jo žalingumo ir "nekaltumo" mitų tikrąsias priežastis. Juk daugelis manome, kad saikingai, kultūringai gerti nepavojinga. Deja, "kultūringas" ir "saikingas" alkoholio vartojimas - girtuoklystės, alkoholizmo šaltinis. Ne kiekvienas, "kultūringai geriantysis" tampa alkoholiku, tačiau kiekvienas alkoholikas praėjo "kultūringai geriančiojo" stadiją - teigia profesorius. Priežastį ir pasekmių ryšio analizė leidžia daryti išvadą, kad būtent masinis "kultūringas gėrimas" yra problemos esmė, o alkoholizmas - pasekmė. Visuomenę pradėti blaivinti reikia nuo kultūringai geriančiųjų, nes alkoholikų blaivinimas - kova su pasekmėmis, visada nesėkminga kova. Vandens sėmimas rėčiu.

Kitas mitas. Mažinsime, ribosime alkoholio gamybą ir prekybą - padaugės alkoholio surogatų. Anaipat! Remiantis sobriologijos dėsniais, alkoholio surogatų gamyba ir vartojimas tiesiog proporcingas legalaus, "gero" alkoholio suvartojimui: daugiau legalaus alkoholio - daugiau ir nelegalaus. Straipsnyje įtikinamai įrodoma, kad negalima daryti jokių nuolaidų "silpnai alkoholizuotiems" gėrimams, atvirkščiai, jiems turi būti suduotas smūgis visų pirma, nes **pats baisiausias narkotikas - ne tas, su kuriuo alkoholio priklausomybėje esantis žmogus baigia savo gyvenimą, o tas, su kuriuo jis tą gyvenimą pradeda**. O ką naujoji mūsų valdžia padarė šiomis dienomis! Jai - "alų gerti sveika"! Būtent alui, o gal tik jo gamybos bosams ji pritaikė mokestinę nuolaidą!

Alkoholio daroma **žala** žmogui **priklauso nuo alkoholio kiekio ir** labai mažai arba visai **nepriklauso nuo rūšies** - vyno, alaus, degtinės... Nepriklauso ir nuo to, geri kultūringai ar nekultūringai, švenčių metu ar darbo dienomis, kokybiškas alkoholis ar nelabai, po truputį ir dažnai geri ar retai ir po daug... Alus ir šampanas, visokie silpni kokteiliai, saldainiai su likeriu arba romu pirmiausia į pražūtį stumia vaikus ir moteris. Vaikams žalingas net bealkoholinis alus, "vaikų šampanas"! Nesitikėjote? (formuojasi stereotipai – nestruktūrinis valdymas -red. adm.)

Nuostoliai dėl alkoholio vartojimo kelis kartus **viršija pajamas**, gautas iš alkoholio industrijos ir prekybos mokesčių ir akcizų pavidalu. Tačiau alkoholio gamybos ir prekybos mafija labai stengiasi, kad tiesa apie alkoholio daromą žalą būtų nutylima, neigiama, menkinama. Už didelius

pinigus šiame netiesos sakyme tai mafijai kartais (dažnai – red.adm.) talkina net mokslininkai, menininkai, sporto specialistai... Prisimenate neseną triukšmą, kai "mus vienijo alus ir pergalės"? Tada negražiai atrodė ne tik girdančioji mafija, bet ir tie, kuriems nuo prabangaus stalo šis tas nubyra... Net menkutis mirtinos galybės apribojimas nuo dvidešimt antros valandos vakaro iki aštuntos valandos ryto sukėlė susierzinimą. Juk siekiame rekordo, norime nustebinti ne tik Vakarų Europą, bet ir Rusiją: dvidešimt litrų gryno etilo alkoholio kiekvienam Lietuvos gyventojui per metus - ne riba! Kai kas sako, kad **ta riba seniai peržengta**.

Neabejoju, ir šis prof. V.P. Krivonogovo straipsnis tautos girdytojams, nesuskaičiuojamų kančių ir nelaimių kaltininkams labai nepatiks. Vien dėl to reikėtų būtinai jį perskaityti ir susimąstyti. Profesoriaus žodžiais tariant, visų pirma svarbiausia išblaivinti deputatą, kultūringai geriantį mokytoją, gydytoją, t.y. tuos, kurie formuoja liaudies pasaulėjautą ir daro sprendimus, taip pat ir politinius. Svarbiausia išblaivinti esančius valdžioje.

Alkoholis - masinio naikinimo ginklas (Sobriologijos dėsniai)

V. Krivonogov

Sobriologija - tai ne tik propaganda ir agitacija, kurios esmė - primityvios formulės, pavyzdžiui, "kenkia sveikatai" arba "alkoholis - tai nuodai", nors šias tiesas vargu ar kas galėtų paneigti. Tai toks pat mokslas, kaip matematika, fizika arba bet kuris kitas. Kaip ir tie mokslai, jis turi savo dėsnius, kurių prisilaikant galima bet kurioje šalyje likviduoti alkoholio grėsmę gyventojams, ne "minimalizuoti pavojų", o visiškai pašalinti alkoholizmą. Kaip besivystantis mokslas, beje, patiriantis didelį priešininkų spaudimą, dosniai alkoholio struktūrų maitinamą, jis yra kūrimosi stadijoje. Dauguma jo dėsnių ir dėsningumų dar ne iki galo suformuluoti, tačiau šis darbas atliekamas sparčiai, ir pamažu ryškėja šio mūsų laikais labai reikalingo mokslo kontūrai. Straipsnyje pabandysime suformuluoti svarbiausius šio mokslo teiginius, bent jau tuos, kuriuos aptikome rusų sobriologų darbuose. Siekiant neperkrauti straipsnio nuorodomis, paminėsime, kad čia pasinaudota darbais tokių tyrinėtojų, kaip F.G.Urlov, S.A.Šičko, N.A.Krasnonosov, J.K.Kokuškin, A.N.Majurov, V.G.Ždanov, B.J.Iskakov, E.G.Batrakov ir kt. Pagrindiniai teiginiai išdėstyti laisvai ir išskirti kitu šriftu. Prie kai kurių mes pridedame komentarus, daugelis jų akivaizdūs ir be komentarų.

Prekyba alkoholiu nenaudinga biudžetui, nes nuostoliai dėl alkoholio vartojimo kelis kartus viršija pajamas, gautas mokesčių ir akcizų pavidalu iš alkoholio industrijos ir prekybos. Kai kalbama apie naudą, gaunamą iš alkoholio prekybos, pateikiamos milžiniškos pinigų sumos, į valstybės biudžetą patenkančios mokesčių ir akcizų pavidalu. Jos ištis didžiulės šalyse, kuriose gausiai vartojamas alkoholis. Todėl daromos tarsi labai išmintingos išvados, kad be šių mokesčių visa finansinė sistema žlugtų, kad už "girtus" pinigus galima pastatyti mokyklas, ligonines, stadionus, laiku išmokėti atlyginimus gydytojams, mokytojams, teisėtvarkos pareigūnams ir t.t. Kaip paskutinis alkoholio prekybos naudingumo argumentas - alkoholio gamybos savikainos (itin mažos) ir pardavimo kainos skirtumas. Pavyzdžiui, praėjusio šimtmečio devintojo dešimtmečio pradžioje vieno litro spirito gamybos savikaina - vos 38-40 kapeikų. Litras spirito - tai maždaug penki buteliai degtinės, o kiekvieno butelio pardavimo kaina - 3 rubliai 62 kapeikos, t.y. apie 18 rublių už visą partiją. Skirtumas - 45 kartai. Savikainos ir pardavimo kainos, žinoma, išpūdingos, ir daugelis girdymo sistemos kritikų po tokių svarių "argumentų" sutrinka. Tačiau visi šie "argumentai" griūva, kai pradedama skaičiuoti to paties biudžeto nuostolius, patiriamus dėl alkoholio vartojimo. Iš ko susideda tie nuostoliai? Pirmiausia - tai darbo našumo sumažėjimas, ypač ryškiai pastebimas pirmadieniais ir po švenčių. Logiška būtų tikėtis, kad pailsėjęs darbo našumas turėtų, atvirkščiai, padidėti, tačiau taip nėra. Ypač pastebimai darbo našumas krinta po švenčių, juo labiau, jeigu pasitaiko kelios šventės viena po kitos. Rusijoje toks kritimas ilgai buvo pastebimas pirmojoje sausio pusėje. Ekonominės sistemos sutrikimas tuo

metu būdavo toks didelis, kad Valstybės Dūmos deputatai prieš kelerius metus nusprendė tomis dienomis visiems "padovanoti" privalomas atostogas. Sovietų sąjungoje 1970-aisiais - 1980-aisiais, alkoholinio genocido metais, darbo laiko nuostoliai dėl alkoholio vartojimo buvo skaičiuojami milijonais žmogaus darbo dienų per metus, o tai - daugiamilijoniniai nuostoliai. Alkoholis arba pagirios tiesiogiai susiję su traumomis įmonėse, ir tai taip pat milijardiniai nuostoliai. Dėl sunkių traumų žmogus tampa invalidu, pensininku dėl invalidumo. Ir tai taip pat milžiniškos netektys šalies mastu. Alkoholis stimuliuoja daugybės somatinių ir kitokių susirgimų atsiradimą. Pavyzdžiui, kepenų cirozė, pankreatitas, širdies ir kraujagyslių ligos, visa tai didina valstybės išlaidas ligonių gydymui, ligoninių ir poliklinikų išlaikymui, jų personalo darbo apmokėjimui. Papildomi milijardai išlaidų. Dėl alkoholio poveikio šimtai tūkstančių piliečių kasmet įvykdo įvairių nusikaltimų, kurių jie blaivūs niekada nebūtų padarę. Žmonės atsiduria kalėjimuose, nedarba, liaujasi gausinę visuomeninę turta, atvirkščiai, tampa valstybės išlaikytiniais. Kalinių darbas tų išlaidų nekompensuoja. Remiantis oficialia statistika, iki trečdaliaus visų nusikaltimų Rusijoje padaroma alkoholinės intoksikacijos būsenoje, tačiau ši statistika aiškiai sumažinta, nes dažnai nusikaltėlis sulaikomas ne iškart po nusikaltimo, neįmanoma nustatyti jo būklės nusikaltimo momentu. Ne trečdalis, o, galimas daiktas, pusė, kai kurių analitikų manymu, **net du trečdaliai nusikaltimų padaromi alkoholio poveikyje**. Įdomu tai, kad dėl dalinio "alkoholio prekystalio sumažėjimo" 1985-1987 metais ketvirtadaliu sumažėjo bendras nusikalstamumas, o sunkių nusikaltimų - trečdaliu. Be to, daug nusikaltimų padaroma siekiant įsigyti alkoholio, nors nusikaltimo momentu nusikaltėlis buvo tarsi ir blaivus. Narkotinė priklausomybė nuo alkoholio kai kuriuos žmones skatina įsigyti pinigų nusikalstamu būdu, o tai ir atveda juos į kalėjimus. Kalėjimų ir lagerių sistema iš valstybės pareikalauja daug išlaidų. Jeigu tarsime, kad pusė kalinių į ten pateko dėl tiesioginio arba šalutinio alkoholio poveikio, pusę visų išlaidų teisėsaugos organams ir kalėjimų sistemai valstybė gali drąsiai priskirti nuostoliams dėl alkoholio industrijos. O tai - milijardai rublių. Daug autoavarijų sukelia girti, išgėrę žmonės, ir šią išlaidų dalį taip pat galima laikyti kaip duoklę alkoholiui; čia priskirtini materialiniai nuostoliai, kuriuos patiria ir gyventojai, ir valstybė (jeigu sugadintos transporto priemonės buvo valstybinės), čia "telpa" darbingumo netekimo nuostoliai, nuostoliai dėl į avariją patekusių žmonių mirčių. Tai vėl milžiniški pinigai iš valstybės biudžeto. Dėl neadekvataus girtų žmonių elgesio sukelia daug gaisrų, ir vėl milijardiniai nuostoliai. Suluošinami, miršta žmonės - nauji nuostoliai. Išlaikyti priešgaisrines tarnybas, gydyti gaisruose nukentėjusius žmones - papildomos išlaidos. Dažna gaisrų priežastis: girtas žmogus užmigo rūkydamas cigaretę. Vien tik Krasnojarske užregistruojama daugiau kaip 200 tokių nelaimių per metus. Žūsta gaisro kaltininkas, padaroma daug žalos visam namui, nukenčia kiti žmonės, neretai - vaikai. Visa tai - ir tragedijos, ir daugiamilijoniniai biudžeto nuostoliai. Valstybės nuostolio esmė dar ir ta, kad šimtai tūkstančių darbingų žmonių dirba ne naudingą darbą, o savo jėgas eikvoja alkoholio gamybos ir prekybos įstaigose (alinėse, vyninėse, degtinės gamyklose). O kur dar žemdirbiai, žaliavos alkoholio industrijai gamintojai, restoranų, kitų gėrimo įstaigų darbuotojai, prekybininkai! Jie nedalyvauja visuomenei tikrai reikalingų prekių gamyboje, jie nušalinti nuo naudingos ir reikalingos veiklos, jų potencialas nukreiptas tik griovimui, geriausiu atveju naudojamas tuščiai, o iš esmės - sveikatos ardymui ir savo tautos naikinimui. Jų vaidmuo - parazitinis, pavyzdžiui, kaip šuns blusos.

Čia paminėti anaip tol ne visi nuostoliai, kuriuos patiria šalies biudžetas dėl alkoholio vartojimo. Yra nuostolių, kuriuos labai sunku arba tiesiog neįmanoma įvertinti. Įsivaizduokime tipišką situaciją - šeimos vyras parėjo namo neblaivus ir, švelniai tariant, sugadino žmonai nuotaiką. Ji neišsimiegojo, kitą dieną į darbą atėjo prislėgta - ir kaip tai atsilieps jos darbui? Nesunkiai galima įsivaizduoti. Produkcijos ji pagamins mažiau, ir tuo pačiu šalies biudžetas negaus dalies pajamų. Daugelio šalių ekonomistai ne kartą bandė palyginti dėl alkoholio patirtus nuostolius ir pajamas, gaunamas iš prekybos alkoholiu. 2006 m. "alkoholio" akcizų įplaukos į Rusijos Federacijos biudžetą, palyginus su 2005 metais, išaugo 3,9 mlrd. rub. ir sudarė 55,4 mlrd. rb., o nuostoliai dėl alkoholio per metus Rusijoje sudarė apie 500 mlrd. rb. Pelno ir nuostolių skirtumai

neretai ženkliai skiriasi, priklausomai nuo to, kiek išsami buvo patirtų nuostolių apskaita. Statistinėje literatūroje tie skaičiai skiriasi nuo 3 iki 8 kartų (t.y. nuostoliai dėl alkoholio gamybos ir vartojimo pajamas viršija 8 kartus). Toks nesutapimas visiškai suprantamas, jeigu turėsime omenyje, kaip sunku įvertinti nuostolius. Tačiau sobriologijos dėsniui konkretus skaičius nėra labai svarbu, svarbiausia - **NUOSTOLIAI visada DIDESNI už pajamas**, o tai ir yra dėsno esmė. Todėl, jeigu kur nors statoma degtinės, vyno, alaus gamykla ir vietos valdžia laimina šią statybą, nes padidės "pajamos į biudžetą", tai ji parodo visišką ekonominį nemokšiskumą, o tiksliau - sobriologijos dėsnių nežinojimą. Visuomenė gali reikalauti, kad tokia valdžia, kaip nekompetentinga, būtų nušalinta. O jeigu valdžia žino, ką daro, bet vis dėlto remia žmonių girdymo sistemą, tai galima kelti klausimą, kokio tikslo tokia valdžia siekia - tautos gerovės ar tos tautos pražūties.

"Kultūringas", "saikingas" alkoholio vartojimas - girtuoklystės ir akloholizmo šaltinis. Girtuoklystė ir alkoholizmas - masinio "kultūringo alkoholio vartojimo" pasekmė. Alkoholikų kiekis tiesiog proporcingas geriančiųjų ("kultūringai") kiekiui. Alkoholikai ir girtuokliai savo išvaizda ir antisocialiu elgesiu formuoja negatyvų požiūrį į alkoholį, o kultūringai geriantys labai dažnai yra socialiai sėkmingi, linksmi ir žvalūs. Jaunosios kartos akyse jie kuria patrauklų supratimą apie alkoholį. Vaikas gauna klaidingą informaciją, mėgdžioja socialiai pasiturinčius, "kultūringai" geriančius žmones ir pats tampa kultūringai geriančiuoju.

Remiantis gėrimo eskalavimo dėsniu, sociologo I.A.Krasnonosovo nustatytu praėjusio šimtmečio aštuntajame dešimtmetyje, geriančiosiose šalyse vidutiniškai prasigeria kiekvienas 16-as iš alkoholį vartojančiųjų, t.y. visuomenėje, kur leidžiama prekyba alkoholiu, prasigeria vidutiniškai 5, 2 proc. žmonių. Šis dėsnis neveikia ten, kur alkoholis uždraustas arba visai nevartojamas, pavyzdžiui, islamo šalyse. Šis santykis (1 iš 16) gali didėti, t.y., natūraliai keičiantis kartoms, prasigeria 1 iš 10, paskui 1 iš 5, iš 4 - 1, iš 3 - 1, iš 2... "Gėrimo kultūra" niekaip neišgelbsti visuomenės nuo alkoholio nelaimės.

Ne kiekvienas "kultūringai geriantysis" tampa alkoholiku, tačiau kiekvienas alkoholikas praėjo "kultūringai geriančiojo" stadiją.

Dabartiniai girtuokliai ir alkoholikai tokie tapo ne iškart, visi jie praėjo santykinai ilgesnį ar trumpesnį "saikingo" alkoholio vartojimo kelią. Kodėl žymi visuomenės dalis, vartojanti alkoholį, peržengia "ribą" ir tampa alkoholikais? Pirmą, todėl, kad alkoholis - tai narkotikas, tad veikia narkotinės priklausomybės dėsniai. Antra, jokios "ribos" tarp "saikingo" ir "nesaikingo" alkoholio vartojimo nėra, perėjimas iš vienos kategorijos į kitą vyksta palaipsniui ir sklandžiai, pačiam geriančiajam, o dažnai ir jo aplinkos žmonėms, nepastebimai. Tai, kad ne visi geriantieji pereis į alkoholikų kategoriją, negali būti "saikingo" gėrimo pateisinimas, nes alkoholio žala pasireiškia ne tik daugybės alkoholikų atsiradimu, bet ir gyventojų sveikatos, socialinės gerovės pablogėjimu visiems kitiems geriantiesiems. Priežasčių ir pasekmių ryšio analizė leidžia daryti išvadą, kad **masinis "kultūringas gėrimas" yra problemos esmė, o girtuoklystė ir alkoholizmas - pasekmė.** Išvada - visuomenės blaivinimą logiška būtų pradėti nuo kultūringai geriančiųjų. Visų pirma svarbiausia išblaivinti kultūringai geriantį deputatą, kultūringai geriantį mokytoją, gydytoją, t.y. tuos, kurie formuoja liaudies pasaulėjautą ir daro sprendimus, taip pat ir politinius. Visuomenės alkoholizacija priklauso nuo to, kokia alkoholinė (arba antialkoholinė) politika vykdoma šalyje, o tai reiškia, kad svarbiausia išblaivinti tuos, kurie yra valdžioje, kas stovi prie šalies politikos vairo. Šia prasme sobriologijos mokslas gerokai prieštarauja narkologijai, kurios visas dėmesys nukreiptas į jau prasigėrusią gyventojų dalį - t.y. į alkoholikus. Prablaivėjęs (prabudęs -red.adm) prezidentas, gubernatorius, telekompanijos vyriausiasis redaktorius gali turėti didesnę poveikį visuomenės prablaivėjimui (prabudimui - red.adm) negu išgelbėtas nuo alkoholizmo kiemsargis arba santechnikas. Žinoma, blaivinti reikia ir kiemsargį, čia kalbama apie prioritetus ir pirmumą. Jeigu šalyje kultūringai geriantieji

valdininkai įgyvendina girtuokliavimo politiką, tai galima dešimtmečius ir šimtmečius "sėkmingai" blaivinti alkoholikus, tačiau jų vietą iškart užims kiti ir niekas nepasikeis. Tai primena vandens nešiojimą rėčiu. **Alkoholikų blaivinimas - kova su pasekmėmis**, kai nesikeičia girdymo sistema.

Siekiant sulaužyti girdymo sistemą, logiškiau blaivinimą pradėti nuo ADS - "asmenų, darančių sprendimus". Norint įgyvendinti teisingą antialkoholinę politiką, būtina, kad šią politiką vykdytų blaivūs žmonės. Kultūringai geriančiųjų bandymai įgyvendinti antialkoholinę politiką, kaip matome iš Rusijos, SSRS istorijos, taip pat ir kitų šalių, neatneša realių teigiamų poslinkių. Alkoholio surogatų gamyba ir vartojimas tiesiog proporcingas legalaus alkoholio suvartojimui. Valstybės blaivios politikos priešininkų vienas argumentas - žiniasklaidoje nuolat kartojamas teiginys, kad, esą, sumažinus alkoholio gamybą ir prekybą, kai sunkiau jo įsigyti, padaugės surogatų, naminės degtinės, naminio vyno gamyba, todėl pasekmės bus dar skaudesnės, nes daugelio surogatų "kokybė" blogesnė už legalaus alkoholio. Tokia legalios alkoholio mafijos ir jos parankinių išvada geriausiu atveju turi du logikos defektus. Pirmas, sobriologai niekada nesiūlė apsiriboti tik alkoholio gamybos ir prekybos mažinimu, jie visada buvo kompleksinio problemų sprendimo šalininkai: gamybos mažinimą turi lydėti žmonių, vartojančių alkoholį, mažėjimas dėl intensyvios mokslinės sobriologinės propagandos. Antras mūsų oponentų samprotavimų defektas - tvirtinimas, kad legalaus alkoholio trūkumas būtinai bus kompensuojamas surogatais ir nelegaliu alkoholiu. Jokio neišvengiamumo čia nėra. Niekas nedraudžia sustiprinti kovą su nelegalia gamyba, prekyba, surogatų vartojimu. Dar daugiau: pasaulinė ir Rusijos patirtis rodo, kad būtent visuomenės blaivėjimo periodu kova su nelegalia alkoholio gamyba ir prekyba tampa ir labiau nuosekli, ir labiau sėkminga. Apie tai byloja, pavyzdžiui, Rusijos praėjusio šimtmečio trečiojo dešimtmečio pirmosios pusės patirtis. Griežti to periodo antialkoholiniai įstatymai leido iškart po pilietinio karo išplėtoti veiksmingą puolimą prieš naminės degtinės gamybą (paplitusią pilietinio karo metų valdžios nebuvimo laikotarpiu). Iki 1924 m. naminės degtinės gamybos problema buvo praktiškai išspręsta, minimali. Ir tik visiškai blaivinimo politikos atsisakymas 1925 m. ryškiai pablogino situaciją ir sudarė sąlygas naminės degtinės gamybos atnaujinimui (aštuonis kartus ją padidinant). Didžiojo tėvynės karo metais, kai alkoholio suvartojimas sumažėjo 6 kartus, nėra jokio preteksto tvirtinti, kad surogatai kompensavo alkoholio sumažėjimą. Tačiau ypač įdomūs 1985-1987 m. antialkoholinės kampanijos laikotarpio rodikliai. Alkoholio gamybos, prekybos sumažinimas 2-3 kartus anaipol nepaskatino surogatų "kompensacijos", mirčių dėl surogatų vartojimo šalyje sumažėjo nuo 16 tūkst. 1984 m. iki 11 tūkst. - 1986 m. Naujas alkoholizacijos pakilimas, prasidėjęs nuo 1988 metų, pastebimai padidino nusinuodijusių surogatais skaičių: 1992 m. - iki 36 tūkst. mirčių, o juk tuo metu jokio alkoholio deficito nebuvo, alkoholiu buvo prekiaujama visur dieną naktį be jokių apribojimų. Visa tai leidžia daryti išvadą - Rusijoje surogatų vartojimas ne atvirkščiai, o tiesiogiai priklauso nuo legalaus alkoholio pardavimo. Nereikia pamiršti: kai pasunkėja legalaus alkoholio įsigijimo galimybė, surogatus ima vartoti anaipol ne visi, o tik dalis gyventojų, labiausiai alkoholio paveikti, o tai reiškia - alkoholį vartojančiųjų sumažėja. Pirmajame priklausomybės nuo alkoholio etape "kultūringai geriantieji" laisvoje prekyboje net esant alkoholio deficitui surogatų nevartoja, o tai reiškia, kad alkoholizacijos pasekmės šalyje iš esmės sumažėja. Skirtingais duomenimis, XXI a. pradžioje, kai legalaus alkoholio Rusijoje gausybė, nelegalaus alkoholio dalis viršijo pusę viso suvartojamo alkoholio (skirtingais vertinimais - nuo 1/3 iki 2/3).

Kodėl tezė apie legalaus alkoholio "kompensaciją" surogatais ir nelegaliu alkoholiu nepasitvirtina? Juk iš pirmo žvilgsnio oponentų argumentai skamba įtikinamai - juo mažiau degtinės prekyboje, tuo daugiau naminės degtinės ir surogatų. Šis loginis paradoksas gali būti įtikinamai paaiškinamas, jeigu į problemą pažvelgsime iš statistinio alkoholiko pozicijos. Įsivaizduokime situaciją - vakare šis nuo alkoholio priklausomas žmogus išvertė visas kišenes, pardavė visus tuščius butelius ir parduotuvėje nusipirko butelį legalios degtinės. Apkvaišęs jis

užsnūdo (teisingiau, ne užsnūdo, o, kaip rodo moksliniai tyrimai, neteko sąmonės, atsidūrė komos būsenoje); ryte jis pabudo kamuojamas pagirių sindromo. Vienintelį išsigelbėjimą nuo kančių šios kategorijos žmonės mato tik "pagiriose": reikia skubiai gauti alkoholio, "pataisyti sveikatą". O pinigų tai nėra, vakar visus išleido! Visi buteliai parduoti! Tačiau galva plyšta. Ką daryti? Ir pagirinių svarstymų logika būtinai pasiūlys jam surogatą - ir pigiau, ir lengviau pasiekiamą, ir galvos skausmas atlėgs. Išvada: juo daugiau žmonių vakare išgers legalaus alkoholio, tuo daugiau ryte griebsis surogato, nelegalaus alkoholio, kuris ir pigesnis, ir lengviau pasiekiamas, nes jo gamintojai nemoka akcizo. Juo daugiau šalis per metus suvartoja legalaus alkoholio, tuo didesnė bus nelegalaus alkoholio paklausa. Kurį laiką nuo alkoholio priklausomas žmogus vartoja tik legalų, "kokybišką" alkoholį, tačiau, perėjęs į kitą priklausomybės stadiją, jis, veikiamas, pereis prie pigesnių gaminių. Taip legalus alkoholis formuoja nelegalaus, surogatinio alkoholio vartotojų armiją, jie yra ne atvirkštinėje, o tiesioginėje priklausomybėje. Štai kaip galima paaiškinti iš pirmo žvilgsnio keistą faktą: kai buvo pakelti visi alkoholio šliuzai ir gėrimų gausybė praėjusio šimtmečio paskutinį dešimtmetį Rusijoje ne tik neištūmė surogatų, o, atvirkščiai, žmonės dar labiau nuodijo ir legaliu, ir nelegaliu, surogatinio alkoholiu. Logika čia tokia: daugiau legalaus alkoholio - daugiau prasigėrusių žmonių, surogatų vartotojų - daugiau nusinuodijusių surogatais. Todėl bet kokie "viliojantys" legalios alkoholio mafijos pasiūlymai išspręsti surogatų problemą didinant "gero, kokybiško" alkoholio gamybą - demagogija, už kurios slepiamas savanaudiškas interesas - girdant gyventojus didinti savo pajamas.

Iš viso to peršasi viena išvada: jeigu tikslas - blaivinti žmones, kovoti reikia paraleliai - ir su legaliu, ir su nelegaliu girdymu. Vieną alkoholį pakeisti kitu - vadinasi gesinti gaisrą žibalu. Arba velnią varyti nelabuoju.

Nuo silpnų narkotikų - prie stipresnių perėjimo dėsnis.

Alkoholio plitimo visuomenėje dėsningumų tyrimas parodė palaipsnių gyventojų slydimą į alkoholio liūną. Paaiškėjo, kad vaikus ir paauglius labiausiai provokuoja vadinamieji "silpnieji" alkoholio gaminiai - visų pirma kokteiliai, alus ir šampanas. Pradėję nuo vadinamųjų "silpnųjų gėrimų", kuriuos neretai pasiūlo patys tėvai turėdami kuo geriausius ketinimus, paaugliai pamažu pripranta vartoti alkoholį, o paskui, kaip rodo įpročio dėsnis, dozė vis didėja, vis dažniau geriama, ir, galiausiai, daugelis pradeda vartoti vis stipresnius gaminius. Kelias nuo alaus iki vyno, nuo vyno iki degtinės, nuo spiritinių gėrimų iki kitų narkotikų, nuo tabako iki marihuanos - tai pramintas kelias, kuriuo praeina milijonai jaunų žmonių ir vaikų. Žinoma, kaip kiekvienas dėsnis, jis turi ir išimčių, pavyzdžiui, kažkas geria tik alų ir toliau nenuėjo, kažkas iš tabako rūkoriaų neperėjo prie "žolės", tačiau mes turime išryškinti bendruosius dėsningumus, o ne pavienius atvejus. Ne kiekvienas, vartojantis alkoholį, įjunks į nelegalius narkotikus, tačiau dauguma narkomanų, prieš pradėdami "badytis", vartojo alkoholį. Ne kiekvienas tabako rūkoriaus ims vartoti marihuaną, tačiau beveik visi šio narkotiko vartotojai prieš tai rūkė tabaką. Visi šie faktai nuginkluoja tuos demagogus, kurie siūlo sunkiuosius narkotikus išstumti "lengvesniais", stipriuosius alkoholinius gėrimus - silpnesniais. Visa ši demagogija ryškiai persunkta savanaudiškumu to paties "silpnojo" alkoholio naudai.

Skandalingiausias faktas - vadinamoji "metadono programa", kuri esą gali pakeisti sunkias narkomanijos formas "lengvesnėmis"; faktiškai narkologai tokiu būdu tampa narkotiko metadono platintojai, beje, legalūs platintojai su kovotojų prieš blogį aureole. Grįžtamą kelią - nuo stiprių narkotikų prie "silpnų", žinoma, gali nueiti kai kurie žmonės arba žmonių grupės, tačiau, pirma, nuo priklausomybės jie tokiu būdu neišsilaivina, antra, bet kuriuo momentu jie gali "suklupti", dažnai taip ir atsitinka, trečia - pagal mastus šis procesas daug kartų nusileidžia tiesioginiam konvejeriui - didžiulės daugybės gyventojų judėjimui nuo pirmojo alaus gurkšnio vaikystėje iki baltosios karštinės ir visų kitų alkoholizacijos grožybių kelio pabaigoje.

Antialkoholinė politika privalo remtis ne "pavieniais faktais ir reiškiniiais", o masiškais dėsningumais, ir išvados čia vienareikšmiškos - normaliai visuomenei nepriimtini visi be išimčių narkotikai, tabakas, alkoholis. Jokių nuolaidų "silpniesiems" narkotikams, pavyzdžiui, alui ir tabakui, būti negali. Dar daugiau, alkoholio puolimą reikia pradėti būtent nuo tų "silpnųjų" narkotikų. Beje, apie terminą - "silpnieji narkotikai". Su kabutėmis jis parašytas neatsitiktinai. Tiesą sakant, nei alus, nei sausas vynas, nei cigaretės, kuriose mažai nuodingų medžiagų, jokių atveju negali būti laikomi silpnaisiais - iš tiesų jie sukelia pačias sunkiausias pasekmes ir sveikatai, ir socialinei aplinkai. Negali būti ir lengvųjų cigarečių, šis terminas - tiesiog reklaminis tabako gamintojų išmislas. Nei alus, nei "lengvosios cigaretės", nei "lenvieji narkotikai" visuomenei negali būti panacėja nuo pačių sunkiausių alkoholio ir narkotikų pasekmių. *Net tokie gaminiai kaip "bealkoholinis alus" arba "vaikų šampanas" niekaip negali būti pripažinti nepavojingi ir nekenksmingi, nes pratina vaikus prie alkoholinių gėrimų skonio ir kvapo, prie užstalės ritualo, o tai galų gale tuos vaikus stumia į tikrąjį alkoholizmo kelią.* Net tokius, atrodytų, nekaltus produktus, kaip saldainiai, pyragėliai alkoholio mafija stengiasi panaudoti savo negeriems tikslams. Dėl nusikalstamo alkoholio industrijos ir konditerių suokalbčio parduotuvių lentynose pasirodė daugybė produktų, kurių sudėtyje yra alkoholio, kartais nemaži kiekiai. Saldainiai su likeriu, saldainiai su romu, saldainiai su konjaku - klastingiausi spąstai lengvabūdžiams tėvams ir jų vaikams, nes pratina vaikus prie alkoholio pagal tą patį principą - vaikai pripranta prie spiritinių gaminių skonio, kvapo, prie butelių ir taurelių ant konditerinių gaminių dėžučių, taip jiems susiformuoja teigiamas požiūris į alkoholį. Lygiai kaip vaikai pratinami toleruoti rūkymą cigarečių formos kramtomąja guma. Vykdam antialkoholinę valstybinę narkotikų politiką, šis dėsnis ne tik reikalauja nedaryti jokių nuolaidų "silpnai alkoholizuotiems" gaminiams, bet, atvirkščiai, jiems turi būti suduodamas smūgis visų pirma, nes pats baisiausias narkotikas - ne tas, su kuriuo alkoholio priklausomybėje esantis žmogus baigia savo gyvenimą, o tas, su kuriuo žmogus tą gyvenimą pradeda.

Alkoholio situacijai šalyje žymų poveikį daro tai, koks į šią žmonijos rykštę yra tradicinės religinės bendruomenės požiūris. Pastebėta, kad mažiausiai alkoholio vartojama arba visai nevartojama tose šalyse, kur dominuojančioji religija propaguoja blaivybę, visų pirma tai islamo, budizmo ir kai kurios kitos šalys. O jeigu šalyje paplitusios religijos yra pakantesnės alkoholiui (t.y. smerkiančios girtuokliavimą, bet leidžiančios "saikingai" vartoti alkoholį), tai alkoholizacijos lygis žymiai aukštesnis.

Visuomenėje visi negatyvūs reiškiniai, susiję su alkoholio vartojimu, priklauso nuo to, kiek absoliutaus alkoholio vidutiniškai tenka kiekvienam gyventojui.

A) Girtuoklių ir alkoholikų kiekis susijęs su alkoholio, tenkančio kiekvienam šalies gyventojui, kiekiu. Šią priklausomybę tyrė sociologas I.A.Krasnonosovas. Užsienyje šią problemą tyrė JAV demografijos tyrimo instituto statistikas S.Ledermanas, kuris 1956 ir 1964 m. išleido savo darbus apie alkoholį, alkoholizmą ir alkoholizaciją. Jis nustatė, kad tarp vidutinio alkoholio vartojimo ir "nesaikingai" jį vartojančiųjų yra tiesioginis ryšys. Juo daugiau gyventojai vartoja alkoholį, juo daugiau "nesaikingai" jį vartojančiųjų. Šį dėsnį S.Ledermanas patikrino įvairiose šalyse. Dvidešimt viena anketinė apklausa atlikta Prancūzijoje ir aštuonios kitose šalyse (Anglijoje, Australijoje, Škotijoje, JAV, Italijoje, Norvegijoje, Švedijoje) 1950-aisiais, 1960-aisiais ir 1970-aisiais metais. Buvo patvirtinta, kad nurodytieji ryšiai egzistuoja. Jeigu šalyje per metus suvartojama vidutiniškai 20 litrų absoliutaus alkoholio vienam gyventojui, tai 5 proc. gyventojų suvartoja daugiau kaip 50 litrų. Šis dydis sumažėja iki 10 litrų, kai vidutiniškai suvartojama 3 litrai vienam žmogui. Olandijoje ir Lenkijoje buvo prieita prie tokios pat išvados. Lenkijoje antialkoholinės priemonės 1980 m. sumažino alkoholio suvartojimą 1/3, o ligoninės ligonių - 59 proc. SSRS nuo 1950 iki 1980 metų alkoholio suvartojimas vienam gyventojui išaugo 4-5 kartus, tada sparčiai daugėjo alkoholikų, užregistruotų narkologinėje tarnyboje. O jeigu turėsime omenyje, kad įskaiton pateko anaip tol ne visi alkoholikai, tai šis augimas pasiekė anksčiau

neįsivaizduojamų mastų. Mūsų šalies pavyzdys visiškai patvirtina tiesioginės alkoholio suvartojimo vienam gyventojui ir visuomenės alkoholizavimo priklausomybės dėsnį, įskaitant ir tuos, kuriems nustatyta diagnozė "alkoholikas". Alkoholikų skaičius nepriklauso nuo to, kokių priemonių jų atžvilgiu imasi valstybė, nes ta "kova" yra tik bandymas pašalinti problemos pasekmes. Kova su pasekmėmis niekada nebūna sėkminga. Alkoholio paveiktos visuomenės dalies mažinimas įmanomas tik mažinant alkoholio gamybą, prekybą ir vartojimą, mažinant alkoholio vartojimą net "mažais" kiekiais. Taip padaryti įmanoma, jeigu vaikai ir paaugliai nepratinami vartoti alkoholio, jeigu tokio vartojimo blaivybės naudai atsisako "saikingos" priklausomybės nuo alkoholio žmonės.

B) "Girtas" mirtingumas priklauso nuo alkoholio suvartojimo, tenkančio vienam šalies gyventojui. Mirtingumo statistikos, taip pat mirtingumo nusinuodijus alkoholiu tyrimai leido padaryti išvadą, kad jis tiesiogiai priklauso nuo alkoholio suvartojimo kiekio, tenkančio vienam gyventojui. Pavyzdžiui, SSRS 1960 - 1970 metais du tris kartus padidėjo alkoholio vartojimas, ir tuo pat metu tiek pat padidėjo mirtingumas nusinuodijus alkoholiu. Praėjusio šimtmečio aštuntojo dešimtmečio pradžioje jis pasiekė 48-49 tūkst. per metus. Nereikia pamiršti, kad šiuolaikinė mirčių nuo alkoholio statistika pilnai neatspindi visos reiškinio apimties, nes nefiksuoja netiesioginio alkoholio poveikio. Pavyzdžiui, jeigu žmogus alkoholio apsinuodijimo būklėje nuskendo, sudegė, žuvo autoavarijoje ir t.t., tai alkoholis kaip mirties priežastis nefiksuojamas. Jeigu žmogus žuvo nuo kito žmogaus, kuris buvo apsinuodijęs alkoholiu, veiksmų, tai tokia mirtis taip pat fiksuojama nenurodant alkoholio poveikio (pavyzdžiui, jeigu jis žuvo autoavarijoje dėl girtų vairuotojų kaltės). Santykis fiksuojamų mirčių dėl alkoholio poveikio ir realus mirtingumas nuo faktiško tiesioginio arba netiesioginio alkoholio poveikio yra 1:20. Aštuntojo dešimtmečio pradžioje realus mirtingumas dėl tiesioginio arba šalutinio alkoholio poveikio viršijo 900 tūkstančių. Ir šis skaičius didėjo tiesiog proporcingai alkoholio suvartojimui, tenkančiam vienam šalies gyventojui. 1985-1987 metų antialkoholinės kampanijos laikotarpiu realiam alkoholio suvartojimui, tenkančiam vienam šalies gyventojui, sumažėjus 2-3 kartus, bendras gyventojų mirtingumas be jokio medicinos ir kitokio poveikio sumažėjo 200 tūkst. per metus. Po to, kai 1990-aisiais buvo atsisakyta antialkoholinės politikos, mirtingumas vėl šoktelėjo tiesiog proporcingai alkoholio suvartojimui ir 1992 metais pralenkė gimstamumą - prasidėjo gyventojų mažėjimas. Ypač pastebimai alkoholis turi įtakos jaunų ir vidutinio amžiaus vyrų mirtingumui. Speciali mirties aktų analizė rodo, kad, jeigu vyras mirė 20-40 metų amžiaus, tai 70-90 proc. atvejų jis mirė ne nuo ligos, o dėl priežasčių, tiesiogiai arba (dažniau) netiesiogiai susijusių su alkoholiu. Dėl staigaus alkoholio prekybos ir vartojimo padidėjimo 1990-aisiais vidutinė gyventojų gyvenimo trukmė Rusijoje sutrumpėjo nuo 70 iki 64 metų, o tarp vyrų - iki 58 metų. Apie 50 proc. mirusių vyrų nesulaukė pensinio amžiaus. Tai rodo, kad "nenusausinus" alkoholio prekystalių, demografinę problemą šalyje išspręsti bus labai problematiška.

C) "Girtos" ligos (kepenų cirozė, baltoji karštinė, pankreatitas ir pan.) priklauso nuo alkoholio suvartojimo, tenkančio vienam gyventojui.

D) "Girtas" nusikalstamumas, chuliganizmas ir pan. priklauso nuo alkoholio suvartojimo, tenkančio vienam gyventojui.

E) Kelių eismo įvykių kiekis, nelaimingi atsitikimai gamyboje ir buityje priklauso nuo alkoholio suvartojimo, tenkančio vienam gyventojui.

F) Nesveikų naujagimių, naujagimių su įgimtais defektais (oligofrenija ir pan.) kiekis priklauso nuo alkoholio suvartojimo, tenkančio vienam gyventojui. Iš visų alkoholinių gaminių patys pavojingiausi ir provokuojantys yra alus ir šampanas, nes būtent nuo jų pradedama pratinti prie alkoholio vaikus, šampanu prasigeria moterys. Juo silpnesnis ir skanesnis alkoholinis gėrimas, tuo jis dažniau ir gausiau vartojamas. Alkoholio daroma žala žmogui priklauso nuo alkoholio

kiekio, patekusio į organizmą per tam tikrą laiką (pavyzdžiui, per vienerius metus), tačiau labai mažai priklauso arba visai nepriklauso nuo alkoholinio gaminio rūšies (vynas, alus, degtinė ir t.t.); nepriklauso - buvo geriama užkandant ar ne, esant progai ar be progos, dažnai ir po truputį ar retai, bet daug, kultūringai ar nekultūringai, kolektyviai ar paslapčia, švenčių metu ar paprastom dienom, "kokybiškas" alkoholis ar nelabai kokybiškas ir t.t.

Alkoholio vartojimo priežastis yra jo prieinamumas ir visuomenės palankus nusiteikimas alkoholio atžvilgiu. Neigiamos alkoholio vartojimo pasekmės didėja šaltesnio klimato šalyse, lyginant su šiltesnio klimato šalimis. Bet kurios šalies alkoholizacijos lygis konkrečiu laikotarpiu priklauso nuo tuo metu šalyje vykdomos alkoholio atžvilgiu politikos. Alkoholizacijos politikos pasekmės yra girdymo sistemos veikla iš dviejų sudedamųjų:

a) materialios (alaus, vyno ir kt. gamyklos, prekybos sistema - parduotuvės, restoranai, kavinės, alaus barai ir t.t.) ir

b) ideologinės (visuomenėje vyraujančios ir įvairiomis propagandos priemonėmis palaikomos nuostatos, kad didesni ar mažesni alkoholio kiekiai leistini - "kultūringo", "saikingo" gėrimo teorija). Gamyba ir prekyba gali būti ir valstybinė, ir privati, antruoju atveju valstybės atsakomybė neišnyksta, nes privati prekyba reguliuojama valstybės.

Šis dėsnių, dėsningumų išvardijimas, suprantama, toli gražu ne baigtinis, blaivybės teorija bus tobulinama. Tolimesni tyrimai leis suformuluoti naujus dėsnius ir dėsningumus, tačiau ir dabar jau žinomų sobriologijos tiesų visiškai pakanka, kad būtų galima padaryti išvadą, jog būtina šį mokslą taikyti mūsų šalies, taip pat tų šalių, kurios kenčia dėl alkoholio keliamų problemų, praktikoje ir politikoje.

Versta iš: *"Sobriologijos, socialinės pedagogikos ir alkologijos profilaktikos pagrindai". Sevastopolis, 2008.* Iš rusų kalbos išvertė Vytautas Visockas www.slaptai.lt ir "XXI amžius".
Kontaktinis asmuo: Gintaras VISOCKAS VŠĮ Videostudija "SLAPTAI" direktorius www.slaptai.lt vyriausiasis redaktorius gilanis.gintaras@gmail.com
Paryškinimus ir įterpimus atliko www.tiesa.tk adm.